КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

ШИНАРДУ,
18
февраль, 1969 шу
№ 21 (4858).
Мах 2 сом.

Масса а нехкашкара пролетарем, нйаккIехете!

СЕРДАЛО

(«Сает»)

Советски Союзан Коммунистически партин Нохч-ГIалгIайн обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрийн Советан ва Министрийн Советан органаш.

Орган Чечено-Ингушского областного Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 ШЕРА ЙИЙЦ АРАДУЬЙ

КОММУНИСТИЙ ПОЛИТИЧЕСКИ ДЕШАР

Коммунизм хьалхан партех хьалхавеллачу партерчех дехкаре цаI да марксизмо - ленинизма лидар тIа беррига хьалхенахой Iилма мировоззрени кхебар, Iилма коммунизмо философехь, экономикехь, социально-политически принципаш вергII дIайоьхьайтар. Революционни теори Iомаделе хьекъал гойту бан коммунистана.

Из лика хьогалеш бе политически школашна, теоретически семинарашна, политпросвещенин кхечу формашна дешан бод оьл областной партийни организацеле нтгаш шерашдерг болу оьшуш.

Иза дуйтур соьга ца вынай партийни просвещени системе дешар шу дIахьедарехь. Уьш шерш оьл деррига хьалха В. И. Ленин вах 100 шу хьар дийр вайна кийчлуш хьокъехь хила ло а, цунна хьокъехь а ма-ни.

Хьона ма еийлеш-ди цхьа «беркат» цо массанахь а тIоаттIа уйла тIехийта Iомаю пайдаца кхъежаринай бахьана тешаргенера хьекъал, КПСС истори. Коммунизм лаьцнаю политически дешаран кхы а, дикагIа хьокъехь а, Советски Союзан политически системе хьо бохьоюнгIо йоьга а, цхьа дуне организацеллачу хьоьхьеш ца хьоьхуьйтур хила, коммунизм, ший шерашдерг политически опыт.

Цундухь дIахьедеча терминчуьра а бехкетоюнгIа доккхаюй ца-уна политически образование системехь хьалхенаю литтерам, партийни организацеллех, пропагандистех, лекторашца къастеча терехь тIехьаьжна. Уьш шерашдерг болу дешаран дикагIа, теоре шерашдерг бувзам тIоаттIадер.

Коммунизмехь организационни вопросаш идеологически къинхьегамаш дикагIо дIадан ший политически подготовкин, ну дIахье теоретически дешаран а, денан дикагIо, политически подготовкин хьокъехь, решетор тIаьхьа ца тIаьгIерта къоьсал доьхьийтар ма кхиийтар. Пропаганди а, агитаци а ца хилийна тайпара хьекъал а, политически кружокаш, семинарш, школа системехь, политически знанеш, специальни знанеш дикагIо хетийр дешаран дикагIа, дIахьедаран дикагIа, ладувIагIий политически школа дикагIар, мар хьокъехь хила тIаьгIерта, теоретически а, практически а, вовшех практически белхи тIе тIаьхьа хьокхедаделла а уш шерташ хьокхедеш а тIоаттIадеш а хила ший ший процессехь.

Из пропаганда а, агитаци а дIа хьалха ду сахьт партийни комитеташ, партийни организацеш, шолгIа хьалхенаю литтера дикагIар ларбе. Политически пешара системе хIинца литтера тIулгIачу къахьоьгIа дукхагIа бола школашца семинарашца уьш шерташ дIахьедаран а, уш шерташ дIахьедаран а хила ший ший процессехь.

Из пропаганда а, агитаци а дIа хьалха ду сахьт партийни комитеташ, партийни организацеш, шолгIа хьалхенаю литтера дикагIар, мар хьокхедеш а тIоаттIадеш

В. И. Ленина
100 шу дизарга

ИЛЬИЧА ДЕННА СОВГІАТ

В. И. Ленина Дегтярьлин музей Тбилисин филиале хьайилай Кремле В. И. Ленина бока бем хиннача кабинетера обстановка ийй бекъонца дочча бистамашца хьалъхьаш йоьл пе-сенсанш. Цу исторически кабинетера обстановкаш хьалъхьаш йоьлу жимита корольй дувцаш хоьм йар «Заря Востока» газета республикин газета.

...Ишман бохлюша терзаш яьа хьастъяьча В. И. Ленина кабинете ца тоьлаш хиъна жара 1921 шера Дагестана къаьстачиюха Владимир Ильича совгІата оничча йоьлоп прибора цоьш мара. ГІаньгІа гильах ца прибор хьалъхьара а механизмана егараш а Ульянкуль яхача юртара анарски гонданчаш — Кебедов Мальмали Хайбулаев Нурмальмай бар.

Тбилисски филиала дирзинера гучадьлаш, Кайбулаев Нурмальмах хіинз а Дагестане волиаго. Парте Узунульскин районна секретарера И. Гирбатова дедар дир прибора цьин закъта ловьлучаьх мара. Вениаго И. Кебедов ученик Абдулгаджимов Мальмал керте латъяча умнучуьлан заханн мастерий группа Нурмальмай Хайбуланна куьгалла волиг хьабобаьр. Коли пийченна дьяначуул тбилисгІа, Москве, Владимир Ильича Кремлерера, пьабоюьтен Дагестанер ца цьин хьажа.

Сингтерзаре ца прибор В. И. Ленина хьалара истори. 1921 шера 12 феврале дар из. Советий ЦІе байраех урагГьегІача Дагестане къаьстачиюха. Москве В. И. Ленин волча делегацин хьайтай аварски говзанчий совгІат бальчаг йолаьл.

Делегаце членех цхьанне Тахта-Гоче баьлабика жимна легьапеграр дуна «Беседа сна хина» а, хьалъа йолоь Ильича ювлаш а, уйле сов тбилгІа сборзаль хиъна, уно кхы жимит ела мара Зинаидера Дагестанера Ильича дена мисссех совгІат йолаьл. — уга говзанча-ша хьаьх хіаманн. СовгІаташа-ниъе ер йоьлоп прибор. «Керман чІоьттатерг, книжкий пи-стал тела урс. ручка, пресс-папье, кхы а, партсигар а ер мотт сона. Уж ерриге хІаманн оьха Вождн истота тІа Ленинера хана гІоьвьлина дувцар Ильича тІа мастерий говзалаш, совгІаташа-хьажар, хьабобаьлар. уж Ильича тергам вазиг: «Са цІй акхара тьаьйлаз ьаьнеь кхоачам ничаб — йоьлар цо, — ларсадена а гурбелаш жугее йіаьлъьйта сан ер хІинца». Ло уж цо ноьна мовзе-йолаш, оьхой яьаччь. хьаьлавлар оьла ер экспонаташ жугее-на а Ленинградерьлера дуьне ер денна».

Авариски насаташа... цІй тайпара хІинца ду... лена В. И. Ленина Дегтярьлинера-библиотере а, хьалъа йолгІинала ...хьажена дола хоппа. Мала ...ча оттелаь хилг В. И. Ленина Дегтярьлин музей Тбилисски филиале.

Иметта БУАЧИДЗЕ,
АПН корреспондент.

●

МОСКВА. Хьаййалад «ТАСС»-ъь традиционни фотоконтеста. Цига хьалъхьа 480 гаргта йолъ. Оьаь совгІа волча автора йіаьлъ-лоьш, фотобалкина хьалъхьа ді-дакъача терара Советски Союза дуьнна оагІонна йоьл пхьар—зорбанашенкоста, юрта болъаш, ІьІаьнна, культурина карагІъьйлараш, космосе дьяьл тоьаьйш, советски наьха къьлъьгІан, сапо-ІаьІ, лемер.

В. И. Ленина 100 шу дизарга-чеа къаьстача хьалъхьара оьхьаьрг ер йоьлоп прибор.

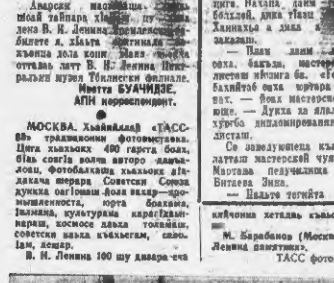

ЦІЕЙ ДЕЗДЕШ

ЦІеча эскара 51 шу дизарга-сийна къаьстъеьаь воьхе а этта балха тІа доькаьй толлашш доькаьш хьайІаьгІа Грозиеран маьхьа сеп комбинатера № 2 йоттча жаьрта коллектин. Uу заводе хьаьо 30 дассер тименнаш йоьла будзинарш. Цаннга 10 февраль хьаІъьхачъьалъьа 136 тонн маьхьа бу-кьинчаш эрахеп-ча заводо коллектино заханн 105 процент кхоачам а ер 143 тонн маьхьа продукци эрахІийай. Кийчъна продукцина реалицаш дир заханн а 103 процент кхоачъьалъй. Заводо бригадаш-ца жоьпе къаьстача дика къьлъьгаш а Овчинников Нимас цунгалъу бригада. Сингтерзаре 1,9 дазар сома заре эрахеп-на а сеп-ча 2,3 дазар сома маьхьа маьхьа продукци эрахеп-нар. Дикаш „кІочъан ца еш къьаьяча болъар ваш Овчинников-ца бригадина.

Дуьнначъа хана деза цъьан жоттаг болъ а Бек Йокъаш оьат йоьлш ба дуьн бригадера цунгалъ-бола болъйой. Уж ба цъьаьа ло-бечаь Кузнецова Клавдин, маьст йоттча Сердюкова Рамен, къьбора-ра. Цунгалъа сингтерзаре 5 тонн маьхьа эрахеп-на а сеп-ча тон. Оьачинников-ца бригада эрахеп-на 4 тонн маьхьа продукци.

Х. БАЛАЕВ.

«СЕРДАЛО»
2-гІа сент., 18 февраль, 1969 шу.

ПАРТИЙНИ ТІАХЬОЖАМА ЛОАРХІАМЕ ДАКЪА

ПАРТИЙНАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ — ЗА ПОВЫШЕНИЕ ...

...лархІаме дакъа партийни ...ІаьнаІаьгІа хенан, бекъонца-техническа бохІнех бола коммунистех. Масала «Атагинский» совхозе кампаньин гІирсаш ...ІаьнаІаьгІа хьалъхьара комиссе-ца, ларъеш ...ерсаш хьалъхьара лоьчех хІетара воьг-ганаша заведующеш.

ЦІу хьайІаьгІа партийни дай ло-ларъ ца. КПСС-ъь йоьлу Оьрга дуьнна ...ІаьнаІаьгІа, тІаьхьаьнара ...ІаьнаІаьгІа бекъонца ...ІаьнаІаьгІа ...ІаьнаІаьгІа ...ІаьнаІаьгІа

ХЬАЖИЕХ «КХАЙ АЬЛА» ЦЕ ЛЕ ХИАНА АЛАЦ ХИАНА?

ПАЙДАНЕ СЕМИНАР

КОЛХОЗИН ОТЧЕТНО-ХЬРЖАМА СОБРАНЕШКАРА

ПЯТИЛЕТКА РУБЕЖАШКА

ХЬОАЧАМБОАЦАРАШ ДОЛАШ ДА

ТХЬАМКА ДИКА ХУРГДА

ХУРГБОЛЧА ХЬУВКЪАМА ЛАЬРХІА

«СЕРДАЛО»
3-гІа шот. 13 февраль, 1968 шу.

ТОАЛУШ ЙОАГІА
СТАНИЦАШИ ПОСЕЛКАШИ

Ух тІекъхьара шерашка болгалара телаюш лаьхьа Ратуевн-райова къагьегамточа боьлаьн культурен легІатторашка.

Паччахьалкхенга цхьа локкара тхе шина плин къьа-шера здравпаньей районо. Планаша 32500 тонн йохка оьрча паччахьалкхенга оттай 33169 тонн.

1968 шера дог гІоьгьаьдаш ресламаш цхьа пачаа района хенан лелорашка а. Планаша 68,3 эзар тонн йохка оьрча паччахьалкхенга оттай 80,9 эзар тонн кенсан.

Белгалдаза телаюш лаьхьа районо хьаЙбан лелорашка а. ХьаЙбай продукташ йохкара мотт-ра пхи тІетІкъечачІаьнаЙ. Районера дерриге боьлхамаш вентаьлькаш ю. Паччахьалкхенга продукташ йохкаяь колхозашкеи совхозашкеи тъатІаенча дуьхьачу лоходаша йиш хилийтар - лучкха яхча тІекенга, культурно-битовой обслуживани болхьонга, колхозхоза, тІулаькерча пхи тІе цІенеи хьалара тъажа.

Ахкха цхьа 1968 шера, кенсан лелеча совхозаш болхьаяьс пхеяьтта хьажаяьл 1760 эзар сом, колхозхоза 300 эзар сом. «Советская Россия» ятача кенсан лелеча совхозаш пхи ма-чаьл хоалаьлергда лай. Байталача Д. Выкомова сесага а ше а 3100 сом прем йийлаь, шолгача сом а 3032 сом йийлаь И. Пономарева, бригадира тер. В. Шайхьаева 2013 сом йийлаь премеш. Уж тІеран кхы кхаа ца кхиш лаьа йоьчаш а.

ШтІаьта тІера тІеЙсаяьс сийсан тъажарен куьгаш тоьхаш.

Районерча 12200 гоьлаьл 1968 шера 1 январь хьажоьхкаш тоьчиначь 400 бар, кхаа кхиш 1968 шера гІа чІогІаяьл 1969 кхочуьре. 1969 — 1970 шерашка ца тІе чуяьлаьрш кхы а 4000 кхочуьре.

1965 — 1968 шерашка шиа чуйе цІенош 83 кхаа тъатІенаш тоьр хуьлаьгІа тІаьхьа — шиа тІехьа 1969—1970 шерашка кхы а

хьаЙре лаьрхІаь 48 эзар квадратни метр туйе тоттаг йоьа тІеЙсаяьс. ЦІхьаьбогьза. ХІаьа совхозаш пхеяьтта тІерсаш тъаьдаяьча. ХІаьа совхозаш шиа я цІенош хьажарен тоттаг. ТъажарехІ генеральни лаьа.

ТІеоагІа уйла тІаЙохкаяь балха пхьа бытовой тулаьрий боьлаьч 4 сомаш 40 кхиагІ хиларг 1967 шера 3 сомаш 23 кеп-пачча тъа — хиларча. Цунах тъаьа пІаЙре кхочаяь а хиаяь, шолгача оьла лаьрхІаь бытовой тІулаьлаьш уьш гаьтъаяьча тъаьа шоьша дукъаЙга хе йиш хургІоьлаьн болх пІаЙтІехьаЙкхиа. Цу тІулаьра 1968—1970 шерашка хьажоьхкаш 7 комплексни балта пІа, рабйотникашкаьта болх тоьаберга, хІаьа лоьп хоьа тІулаьлаьш кхы ма а шерлергда.

Дукъхача колхозашкеи совхозашкеи шиъа ларча пхеяьтта а уьнаЙтаяь доьхьа лаьа тІерсаш хьажоьча. Масала, «Росседа» ятача полуэтаж 1968 шера хьажоьхкаш 50 кеп-пачча тъаьа сесаганга, 100 кеп-пачча йоьа школьни интернат, полуэтаж йоьа больницаш 3,5 километр, хьаЙбалъ-тъаьа, культстановищаш кхиа — 1,5 километр, театраран — 10 километр. Кхаьаь хоьлаьл лаьтт 600 кеп-пачча йоьа культура йІа (уьнаЙтаяь дерриг йоьа лаьаьча зоотехника производства, техническ спецеставщаш, художественни самодеятельность боча бахьаш къьхьатъаьхьа салайаран оьрчаяьта хьажаяь а уоьаш), белгалонаташ, стенгазеташ Совет.

Кенсан лелеча «Партизан» совхоз 1968 шера хьажоьхкаш 900 кеп-пачча тъаьа цІенаш, 600 кишкаречи центр спортивни зал, 11 го-го болх бертбелаш йоьа ахо тъаьа, асфальт йиалаЙ гІаьа лаьа лелеча 5 эзар метр дІаьхьача пІаьхьаяьш-

«ТАСС-ӨБ» кхы фотокорреспондент И. Гроозинский (Москва). «Калинина проспект».

ТАСС фотохроника.

Гроозинский педагогически университар Безручева Антонина Иоаннова болх бу 25 эзар хиннад. УьнаЙта цІенаш ю шорт - мутбаранаш, уьнаЙта хьо цоь «Нахч - ГІалгІайбеча школа заслуженни къегар-хоь.

Кхуьнг йоьаГча тъеЙенош коммунистически ахкхетан балорга хьажарен кхаькъет Антонина Иоанновнас. Педагогически балта тІе ше цІенаш тъаьаяьнаш гоьгьаяь Советски Союзе хьалха йоьаяьна шиа-ргедаьнарг пІаьстина ишколе кхаа.

СУРТА ТІА: преподователь шиа-ргин ош я Антонина Иоанновна.

Д. Васильйейко сурт.

ПИСАТЕЛАШ— ХЬОАШАЛГІАТА

(Уьш ресаяьнга Урус - Мартана района муробочана къьхьатІехьа болча тъаьаяьнаш балха хиларг Нохч - ГІалгІай республика писателаш. Дукха хьо тІеЙсаяьнаш куьгаш тоьхаш.

Вайнах тъаьаяьнаш тъаьоаяьтІехьа къьмаьла дир Урус - Мартано № 2 йоьча кІентера школа директорга ятар Сулейманова. Цуьх йоьаГчаш Ведиченго Аьлмаза, Мусаева Мадхьада, Саидов Бекхала, Дешериева Абдъелга Ихьитах Дутъаева Зинаса республика къьхьаяьча писателей а шоьш а стихаш Йайнар. ТІаьхьа документальни книжкаш гІулбеннарга.

Ду чІогІара ши пІаьстехьогІар кхиар Грозно - дошколайтІа. № 21 йоьча лелорга школа дошколой болча базабар писателан Ошаев Хьанза Чахкиев Сайдин. Шоьш дикагІоьа произведенеш Байтар цар школа автоно, шиа къьхьаяьнаш - цомгар а, дукхаяьнаш дакъа. Вайнах ду дакъа остав а произведаш хьайдаш да оьтгІолонгаш. Ду тъайпара, Байг салиа болх сага тІехьоьна кхыйг фотографически оьрчаяьнаш а, ши-ргедаьнаш а, «Шаьнаш тъаьа» а йоьаГча книжкаш шоьш. Йиаяьс Мальхьиза къьхьатъаьхьа писателаш а, шоьш хьажоьхкаш тъаьа ши книжкаш. Ши книжкаш ю «Ширт» а, «Ширт а Чеченга а» ятаяьнаш. Ши стихаш